

8 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

(Convention on the Elimination of Discrimination against Women/CEDAW)

Δρ.Δρ. h.c. Παρούλα Νάσκου-Περράκη
Αφ. Καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου
Παν/μίου Μακεδονίας

Η 8^η Μαρτίου συμβολίζει την πρώτη διαδήλωση εργατριών γυναικών στη Νέα Υόρκη, το 1857, διαμαρτυρόμενες για τους χαμηλούς μισθούς σε σχέση με αυτούς των ανδρών και για τις άθλιες συνθήκες εργασίας. Στη συμπλοκή με την αστυνομία πολλές σκοτώθηκαν. Στην 50^η επέτειο, το 1907, ξεσηκώθηκαν οι Ευρωπαϊκές Γυναικείες Ενώσεις, οι οποίες οργάνωσαν το 1910 τη Διεθνή Διάσκεψη των Σοσιαλιστριών Γυναικών και κατάφεραν το 1917 να καθιερώσουν την 8^η Μαρτίου ως αργία. Οι σουφραζέτες στην Αγγλία πέτυχαν , το 1928, δικαίωμα ψήφου ,ενώ παράλληλα η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας , από το 1919, άρχισε να υιοθετεί τις πρώτες Συμβάσεις εργασίας καθιερώνοντας την ίση αμοιβή των γυναικών με τους άνδρες, ισότητα σε ζητήματα ασφάλισης και προστασία της μητρότητας.

Ο ΟΗΕ ,το 1945, καθιέρωσε στο άρθρο 1 του Χάρτη, την ισότητα ανδρών και γυναικών και ασχολήθηκε με τις γυναίκες σε μια σειρά από διακηρύξεις, αποφάσεις, δημιούργησε θεσμούς ,ανακήρυξε δεκαετίες και κατάφερε το 1979, να υιοθετήσει την πρώτη στην ιστορία Διεθνή Σύμβαση που προστατεύει τα δικαιώματα των γυναικών.

Η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των Γυναικών αποτελεί το σημαντικότερο διεθνές κείμενο που υιοθετήθηκε μέχρι σήμερα από τη Γεν. Συνέλευση του ΟΗΕ για θέματα ισότητας των δύο φύλων. Ρητά τονίζεται στο Προοίμιο ότι:

Η διάκριση κατά των γυναικών παραβιάζει τις αρχές της ισότητας των δικαιωμάτων και του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας» και **στο άρθρο 2,α** « ότι τα κράτη θα πρέπει να εγγράψουν στο Σύνταγμά τους και σε κάθε άλλη προσηκουσα νομοθετική διάταξη την ισότητα ανδρών και γυναικών, αν δεν έχει γίνει ακόμη, και να εξασφαλίσουν με νομοθετικά ή άλλα μέσα την εφαρμογή της αρχής αυτής». Επίσης, **στο άρθρο 2,στ** «ότι τα κράτη καταδικάζουν τις διακρίσεις και αναλαμβάνουν να υιοθετήσουν κατάλληλα μέτρα νομοθετικά, προκειμένου να τροποποιήσουν ή καταργήσουν κάθε νόμο, διάταξη, έθιμο, ή συνήθεια που αποτελεί διάκριση κατά των γυναικών.

Η Σύμβαση /CEDAW, ισχύει ως Νόμος του κράτους μετά την κύρωση της από το Ελληνικό Κοινοβούλιο (**N. 1342/1983 ΦΕΚ Α 39**), και οι διατάξεις της υπερισχύουν όταν συγκρούονται με αντίστοιχη διάταξη εσωτερικού νόμου, σύμφωνα με **το άρθρο 28,1 του Συντάγματος**. Όλα τα στα όργανα του κράτους έχουν υποχρέωση να εφαρμόζουν τα δικαιώματα που κατοχυρώνει.

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΟΥ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΙ Η ΣΥΜΒΑΣΗ CEDAW ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Η Σύμβαση κατοχυρώνει δικαιώματα όπως:

- Η ισότητα ενώπιον του νόμου (άρθρο 15)
- Το δικαίωμα σύναψης γάμου και δημιουργίας οικογένειας (άρθρο 16)
- Το δικαίωμα να ψηφίζουν και να εκλέγονται σε όλα τα δημόσια εκλεγόμενα σώματα (άρθρο 7)
- Το δικαίωμα να εκπροσωπούν σε ισότιμη βάση την Κυβέρνηση τους σε παγκόσμιο επίπεδο και να συμμετέχουν στις εργασίες Διεθνών Οργανισμών (άρθρο 8)
- Το δικαίωμα για απόκτηση, αλλαγή ή διατήρηση της ιθαγένειας τους (άρθρο 9).
- Το δικαίωμα στην εκπαίδευση (άρθρο 10)
- Το δικαίωμα στην υγεία (άρθρο 12)
- Το δικαίωμα στην εργασία (άρθρο 11)
- Το δικαίωμα στα οικογενειακά ωφελήματα (άρθρο 13)
- Εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης στην αγρότισσα γυναίκα (άρθρο 14)

ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΟΠΩΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ / CEDAW

Σύμφωνα με τη Σύμβαση, τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν υποχρεώσεις όπως:

- Ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας ανδρών και γυναικών στα Συντάγματα των κρατών-μερών
- Διασφάλιση με νόμο ή άλλα κατάλληλα μέσα της πρακτικής εφαρμογής αυτής της αρχής
- Υιοθέτηση νομοθετικών ή άλλων μέτρων και ποινών, όπου απαιτείται, που θα απαγορεύουν κάθε διάκριση σε βάρος γυναικών
- Λήψη απαραίτητων μέτρων για την εξάλειψη των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων νόμων, πρακτικών, εθίμων, διατάξεων που περιέχουν διάκριση σε βάρος των γυναικών
- Υιοθέτηση ειδικών προσωρινών μέτρων για την επίσπευση της ισότητας των δύο φύλων
- Υιοθέτηση ειδικών μέτρων για την προστασία της μητρότητας
- Αναγνώριση της κοινής ευθύνης για την ανατροφή και ανάπτυξη των παιδιών
- Υιοθέτηση μέτρων για την αλλαγή του στερεότυπου ρόλου ανδρών γυναικών
- Λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της εμπορίας και έκθεσης των γυναικών στην πορνεία

Ο ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ CEDAW. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η Σύμβαση στο κείμενο της προβλέπει ένα όργανο ελέγχου, την **Επιτροπή**, η οποία αποτελείται από 23 ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, που εκλέγονται από τα συμβαλλόμενα κράτη. Το έργο της Επιτροπής συνίσταται στο να:

- **εξετάζει τις Εκθέσεις** που αποστέλλουν τα κράτη-μέρη, κάθε τέσσερα χρόνια, για τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων της Σύμβασης στην εσωτερική έννομη τάξη και να σχολιάζει στις “Καταληκτικές/Συμπερασματικές Παρατηρήσεις” της προς το κράτος-μέρος, τόσο την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, όσο και την ανάγκη λήψης νέων μέτρων, όπου χρειάζεται για περαιτέρω προσπάθεια. Τις Εκθέσεις αυτές το κράτος οφείλει να τις δημοσιεύει στην ελληνική γλώσσα για την ενημέρωση των γυναικών κι όλων των δημόσιων και μη φορέων. Οι Καταληκτικές /Συμπερασματικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής για την 8^η και 9^η Έκθεση της Ελλάδας, δημοσιεύτηκαν στις 19 Φεβρουαρίου 2024, μεταφράστηκαν και αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.
- **εκδίδει Γενικές Συστάσεις**, κείμενα που προβαίνουν σε ερμηνεία των διατάξεων της Σύμβασης για την καλύτερη δυνατή εφαρμογή τους, από τους ενδιαφερόμενους φορείς. Έχει εκδώσει μέχρι σήμερα 39 Γενικές Συστάσεις, τις οποίες πρέπει να μεταφράζει η Ελλάδα προς χρήση των αρμοδίων φορέων, κάτι που μέχρι σήμερα δεν έχει υλοποιηθεί.

Μετά το 1999 και την υιοθέτηση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση, το οποίο κύρωσε η Ελλάδα (Ν. 2952/2001, ΦΕΚ Α 248) η Επιτροπή διαθέτει τη δυνατότητα να

- i. λαμβάνει προσωρινά μέτρα ή να διεξάγει έρευνα, όταν το κράτος παραβιάζει κατάφωρα και συστηματικά τα δικαιώματα των γυναικών
- ii. εξετάζει προσφυγές/αναφορές κατά κράτους, όταν παραβιάζονται οι διατάξεις της Σύμβασης.

Οι προσφυγές/αναφορές μπορούν να κατατεθούν από άτομα ή ομάδες ατόμων ή στο όνομα ατόμων ή ομάδων, με τη συγκατάθεσή τους.

Υπάρχουν οδηγίες για το περιεχόμενο της προσφυγής και τα στοιχεία που πρέπει να αναγράφει. Ανάμεσα σε αυτά θα πρέπει ο προσφεύγων να προσέξει να μην είναι καταχρηστική, ασυμβίβαστη με τις διατάξεις της Σύμβασης και προδήλως αβάσιμη, να αναγράφει όλες οι πληροφορίες που θα πρέπει να γνωρίζει η Επιτροπή, σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά, τις διατάξεις της Σύμβασης που παραβιάζονται, να προσκομίσει αντίγραφα όλων των σχετικών εγγράφων, να μην υπάρχει παρόμοια προσφυγή σε άλλο διεθνές όργανο, και να εξαντλήσει όλα τα εσωτερικά ένδικα μέσα που διαθέτει το θύμα στην εσωτερική έννομη τάξη.

Αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση παραβίασης δικαιώματος που εγγυάται η Σύμβαση, το θύμα της παραβίασης θα απευθυνθεί ενώπιον των Διοικητικών, Δικαστικών και άλλων Αρχών της χώρας,

επικαλούμενο την παραβίαση της συγκεκριμένης διάταξης, δηλαδή του κυρωτικού Νόμου. Η δικαιολογία είναι ότι οι αρχές των κρατών βρίσκονται σε καλύτερη θέση να εκτιμήσουν τις ανάγκες και τις συνθήκες εφαρμογής των δικαιωμάτων που εγγυώνται οι ανωτέρω Νόμοι. Οίκοθεν νοείται ότι ενώπιον των κρατικών αρχών ο ενδιαφερόμενος ή ο δικηγόρος του θα πρέπει να μνημονεύσουν τη συγκεκριμένη διάταξη της Σύμβασης /κυρωτικού Νόμου που παραβιάζεται. Σε περίπτωση που το θύμα της παραβίασης δεν δικαιωθεί, τότε δύναται να προσφύγει ενώπιον της Επιτροπής/CEDAW, η οποία λειτουργεί ως οιοσδήποτε δικαιοδοτικό όργανο.

Στην πράξη, πρώτα ζητούμε την άρση της παραβίασης από τα αρμόδια κρατικά όργανα και φορείς και μέχρι τον τελευταίο βαθμό δικαιοδοσίας και εάν δεν ικανοποιηθούμε απευθυνόμαστε στον διεθνή μηχανισμό, **ο οποίος λειτουργεί επικουρικά**. Η Επιτροπή ενημερώνει το κράτος κατά του οποίου στρέφεται η προσφυγή, λαμβάνει κι από αυτό τις παρατηρήσεις του σχετικά με την υπόθεση και προχωρεί στην εξέταση επί της ουσίας.

Η Απόφαση της Επιτροπής

Η Επιτροπή στην Απόφασή της (Views) δύναται να καταδικάσει το κράτος, να επιδικάσει αποζημίωση για το θύμα και να ζητήσει μέσα σε τακτή προθεσμία την αλλαγή της νομοθεσίας, ή όποιο άλλο μέτρο θα πρέπει να ληφεί για την εξάλειψη της παραβίασης. Η απόφαση της είναι αμετάκλητη, και η εφαρμογή της επαφίεται στα κράτη, τα οποία την εφαρμόζουν. Με τη διαδικασία της επίβλεψης, η Επιτροπή παρακολουθεί την εφαρμογή των αποφάσεων της, και στην ετήσια Έκθεση της προς το Συμβούλιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, βοηθητικό όργανο της Γεν. Συνέλευσης του ΟΗΕ, ενημερώνει όλα τα κράτη για την υπόθεση. Η νομολογία της Επιτροπής παρουσιάζει ενδιαφέρον, διότι σε μια σειρά αποφάσεων της καταδίκασε τα κράτη για παράλειψη προστασίας των γυναικών από ενδοοικογενειακή βία, ενώ χαρακτηριστικά είναι και τα μέτρα που ζήτησε να λάβουν τα κράτη μέρη, όπως η εκπαίδευση των δικαστών, των δικηγόρων και των αστυνομικών στις διατάξεις της Σύμβασης, η παροχή προγραμμάτων αποκατάστασης, η πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη, η αλλαγή των στερεοτύπων.